

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment sancionador núm. PS 74/2020, referent a la Universitat de Lleida.

Antecedents

1. En data 18/11/2019, l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (en endavant, APDCAT) va tenir coneixement a través de diferents mitjans de comunicació que la Universitat de Lleida (en endavant, UdL) estava realitzant un projecte d'investigació denominat "*Aculturació i aculturació lingüística dels descendents de migrants. Reptes i potencialitats per a l'aprenentatge lingüístic i la inclusió lingüística i socioeducativa*" (en endavant, el projecte). Segons els mitjans de comunicació, en el marc d'aquest projecte s'efectuava una enquesta als alumnes d'educació secundària obligatòria (ESO), entre els quals hi havia els alumnes de l'Institut (...) de Tarragona. En aquesta enquesta es preguntaria als alumnes sobre la seva ideologia, entre d'altres qüestions.

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 309/2019), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (d'ara endavant, LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador, la identificació de la persona o persones que en poguessin ser responsables i les circumstàncies rellevants que hi concorrien.

3. En aquesta fase d'informació, en data 26/11/2019, es va requerir a la UdL perquè informés, entre d'altres extrems, sobre a quins cursos d'ESO s'adreçava l'enquesta; els motius pels quals era necessari identificar la persona que contestava l'enquesta, tenint en compte que segons indicaven els mitjans de comunicació les respostes es tornaven anònimes amb posterioritat; com es duia a terme l'anonimització de les dades dels alumnes enquestats; quina seria la base jurídica que legitimaria aquest tractament de dades i per al cas que es recollissin categories especials de dades, que s'especificués quina de les circumstàncies previstes a l'article 9.2 de l'RGPD permetria el seu tractament; així com si els alumnes havien de respondre obligatòriament l'enquesta. Al seu torn, també es requeria la UdL per tal que aportés còpia de 3 enquestes contestades per alumnes de l'Institut (...) de Tarragona.

4. En data 10/12/2019 va tenir entrada a l'APDCAT, per remissió de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, un escrit de la Asociación Hablamos Español pel qual formulava una denúncia contra la UdL i el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades personals. En concret, l'entitat denunciant exposava que s'havia efectuat als alumnes de 3r i 4t d'ESO de l'Institut (...) de Tarragona una enquesta en què es recollien dades sobre l'origen ètnic o racial, opinions polítiques, conviccions religioses o filosòfiques dels alumnes i les seves famílies, sense el consentiment dels menors afectades o els seus representants legals. Afegia l'entitat denunciant que l'enquesta s'efectuava en els centres educatius a instàncies del Departament d'Educació, qui remetia a diversos centres educatius el qüestionari

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

elaborat per un grup de recerca de la UdL, essent el destinatari de les dades recollides la UdL. L'entitat denunciada aportava documentació diversa.

A aquesta denúncia se li assignà el número IP 331/2019.

5. En data 11/12/2019, la UdL va respondre el requeriment formulat en data 26/11/2019, mitjançant escrit del seu delegat de protecció de dades en què exposava, entre d'altres, el següent:

- Que l'objectiu del projecte d'investigació era afavorir la incorporació, en condicions d'igualtat, en la societat espanyola en general, i en la catalana en particular, dels descendents de persones immigrades.
- Que van participar en el projecte diversos centres educatius.
- Que el projecte pretenia analitzar el cas particular dels descendents de romanesos i marroquins que es trobaven en la darrera etapa de l'ESO no només a Catalunya, sinó també a altres comunitats autònomes, com la Comunitat de Madrid o Astúries.
- Que el mateix delegat de protecció de dades de la UdL reconeix que el primer coneixement que va tenir del tractament de dades ideològiques pel personal docent i investigador (PDI) de la UdL va ser arran de la publicació d'una notícia en premsa el 15/11/2019., i admet tot seguit *“una mala praxis dins de la UdL, quant al control de les dades personals que tracta la institució, sobretot en relació amb dades personals de categoria especial”, que “es tradueix, bàsicament, en la no implementació de les mesures de control i protecció adequades de les dades ja des del disseny, és a dir, des del mateix moment de la proposta i aprovació del projecte d'investigació, i en qualsevol cas abans d'iniciar-ne l'execució.”*
- Que el delegat de protecció de dades, malgrat les seves peticions al rectorat, no forma part dels respectius comitès d'ètica d'investigació sobre les persones, vinculats a la UdL, posant èmfasi en el fet que *“es tractava d'una mesura mínima per evitar incórrer en incidències similars a la que ens ocupa.”*
- Que l'investigador principal (IP) va demostrar *“desconeixement i manca d'assessorament sobre tractament de categories especials de dades personals”, la qual cosa “prova que cal, al més aviat possible, impartir les xerrades informatives als investigadors en els diferents campus universitaris, com ja va proposar la secretària general en trobades anteriors amb el vicerector de Recerca de la Universitat, i idear un procediment perquè es puguin prevenir aquestes incidències des de l'origen dels projectes d'investigació.”*
- Que les enquestes efectuades en el marc del projecte identificaven les persones interessades amb noms i cognoms.
- Que hi havia un model d'enquesta adreçat específicament a alumnes d'origen estranger (enquesta amb codi “OI”) i un altre model adreçat a alumnes “autòctons” (enquesta amb codi “A”).
- Que, a més de l'enquesta, es demanava la col·laboració del professorat tutor responsable dels alumnes enquestats, perquè realitzessin una petita avaluació de cada un d'ells.
- Que les dades de les enquestes i de l'avaluació del professorat s'introdueixen *“pseudonimitzades”* (amb un codi identificatiu, del qual només eren coneixedors els membres de l'equip investigador) a un programa informàtic allotjat en el disc dur de

- l'ordinador portàtil de l'IP, al qual només tenia accés ell amb la seva respectiva clau d'accés, que l'identificava com a personal de la UdL.
- Que el programa informàtic no només permetia generar uns resultats finals de tipus estadístic i absolutament dissociats de cada persona concreta enquestada, sinó també el perfil concret de cada individu considerat de manera aïllada (segons quatre perfils possibles: *"integrat"* – manté els seus costums i adopta els autòctons –; *"assimilat"* – oblida els seus costums i adopta els autòctons –; *"separat"* – manté els seus costums, i rebutja o no adopta els autòctons –; o *"marginalitzat"* – no adopta cap postura al respecte). Aquests perfils s'elaboraven tant per als immigrants (marroquins i romanesos) com per als autòctons (en aquest darrer cas, s'elaboraven els mateixos perfils, però en relació amb la dicotomia Espanya/Catalunya).
 - Que la identificació de les persones, amb la consegüent elaboració dels perfils, responia a les exigències pròpies de la investigació, atès que en una segona fase posterior a les enquestes i l'avaluació del professorat, calia entrevistar aquelles persones (autòctons, romanesos o marroquins) les enquestes de les quals revelessin resultats d'especial transcendència científica. Es preveïen altres activitats, també posteriors a les enquestes, en forma de grups de discussió amb grups d'alumnes autòctons, i entrevistes amb personal docent (sobre la seva tasca docent, percepcions, etc.), en què mai no es plantejaven qüestions en relació amb cap alumne en concret, ni es revelaven dades identificatives de cap persona. Atesa la sobtada interrupció del projecte, el grup de recerca no va realitzar cap d'aquestes entrevistes ni grups de discussió.
 - Que no és exacta la informació sorgida en premsa segons la qual *"les respostes es tornaven anònimes amb posterioritat"*, sinó que eren pseudonimitzades per garantir la identificació de cada alumne enquestat i la seva inclusió dins d'un perfil determinat.
 - Que en la documentació en paper, se separaven les enquestes dels respectius *"consentiments informats"*, de manera que només es podia identificar al titular de les dades de cada enquesta indirectament a través dels codis.
 - Que tots els documents en paper es conservaven arxivats o emmagatzemats en armaris tancats amb clau.
 - Que la participació en el projecte tant dels alumnes com del professorat era voluntària, i així es feia constar de manera expressa en l'apartat *"consentiment informat"* que constava en el primer full del formulari de l'enquesta.
 - Que hi va haver alumnes en alguns centres que es van negar a respondre l'enquesta. En aquests casos el professorat els encomanava tasques acadèmiques alternatives, mentre els companys de classe contestaven l'enquesta.
 - Que la informació facilitada pel grup de recerca, si més no la que consta per escrit, no incloua tot el contingut exigut per la normativa vigent en matèria de protecció de dades personals.
 - Que *"No hi ha dubte que les enquestes inclouen preguntes que poden revelar la ideologia o l'origen ètnic o racial dels alumnes. El dos models d'enquesta inclouen preguntes d'identificació personal amb la cultura i llengua catalanes i espanyoles, o fins i tot amb el "moviment independentista"; preguntes sobre "sentir-se" català o espanyol; o si és "més important aprendre anglès o francès que català"; o si "el castellà és una llengua bonica", entre moltes d'altres. Al final de l'enquesta, es pregunta sobre la religió concreta que es professa i el grau de pràctica religiosa, si s'escau."*
 - Que totes aquestes dades eren imprescindibles per al projecte.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- Que el Departament d'Educació no només va ser informat pel grup de recerca sobre l'abast del projecte, i no només va autoritzar-ne les activitats en els centres educatius, sinó que hi concorren indicis de corresponsabilitat com a col·laborador actiu i imprescindible en tot aquest procés de captació i tractament de dades personals. Segons consta en la memòria del projecte, forma part activa del grup de treball la coordinadora, en els Serveis Territorials a Lleida, del Pla per a la Llengua i Cohesió Social del Departament d'Educació.
- Que el Departament va facilitar al grup les dades dissociades de tots els alumnes dels graus d'ESO de tots els instituts de secundària de Catalunya, classificades segons la seva nacionalitat i els centres en què estaven matriculats, amb l'objectiu que el grup pogués destriar els centres idonis per a l'objectiu de la investigació.
- Que un cop escollits els centres, el grup de recerca va demanar al Departament que adreçés un correu als centres elegits en què sol·licités la seva col·laboració en el projecte a partir d'un text informatiu que el grup de recerca va redactar a petició del Departament.
- Que els membres del grup de recerca van contactar, per telèfon i/o correu electrònic, amb els diferents instituts escollits per verificar la recepció de la informació tramesa pel Departament; i per oferir-los la possibilitat d'ampliar-ne la informació per escrit i, fins i tot, si els centres ho consideraven oportú, per facilitar-los una carta informativa adreçada específicament als pares i mares dels alumnes dels centres. Dels deu centres on es van realitzar les enquestes, només tres van acceptar aquest oferiment de rebre informació addicional.
- Que els diferents centres educatius col·laboraven en el procés de pseudonimització de les dades identificatives dels alumnes, ja que el grup de recerca assignava els codis a cada enquesta i avaluació realitzada pel professorat a partir de les llistes oficials dels alumnes de l'institut. Aquestes llistes van ser trameses per la direcció del centre.
- Que les llistes s'imprimien i s'annotava el corresponent codi identificatiu, que després es traslladava també a cada enquesta i a cada avaluació pel professorat.
- Que el grup de recerca no va obtenir, amb caràcter previ a les enquestes, l'autorització dels respectius progenitors o tutors legals dels alumnes, perquè només volia oferir la possibilitat de participar-hi a alumnes de 3r i 4t d'ESO. El grup va considerar que aquests menors, en qualsevol cas, ja haurien assolit els 14 anys en el moment de les enquestes.
- Que l'IP (l'investigador principal), va reconèixer que, per error, en un determinat institut es va facilitar l'enquesta a alumnes de 2n d'ESO. Aquestes enquestes es van eliminar un cop detectada l'errada.
- Que no es va tenir en compte que, en les enquestes realitzades durant el darrer trimestre del 2019 en aules d'alumnes de 3r d'ESO, era possible que alguns alumnes no haguessin assolit en aquell moment l'edat de 14 anys.
- Que les enquestes es van dur a terme en l'horari que cada centre destinava a tutoria, amb l'objectiu de destorbar el mínim possible el funcionament ordinari de l'activitat acadèmica, i en presència sempre del professorat responsable del centre educatiu.
- Que com a mesures urgents per corregir la situació, es va comunicar a l'IP que procedís a la destrucció immediata i completa de tota la documentació en paper, un cop escanejats i desats en servidors de la UdL els "*consentiments informats*", i un cop introduïdes en el programa informàtic les dades de les enquestes imprescindibles per al projecte d'investigació.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- Que l'IP també va comunicar que, arran d'una reunió urgent amb representants del Departament d'Educació, es va decidir suspendre cautelarment la campanya d'enquestes en els centres educatius.
- Que la UdL s'ha compromès a aprovar un protocol d'actuació que no només imposi les mesures de seguretat, d'anàlisi de riscos i d'avaluació d'impacte idònies per a la protecció dels drets dels menors implicats, i la posterior anonimització de les dades un cop finalitzada l'execució del projecte.
- Que la UdL comptava amb la legitimitat necessària per tractar les dades imprescindibles per als objectius del projecte, sense necessitat del consentiment o autorització d'aquests menors ni dels seus progenitors o tutors, d'acord amb l'article 6.1.f) [del context de la resposta s'infereix que la UdL es referia a l'article 6.1.e] i l'article 9.2.j), ambdós del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes (en endavant, RGPD). Segons aquests preceptes, les categories especials de dades poden ser objecte de tractament per a finalitats d'investigació científica, sempre que aquesta investigació científica es realitzi en interès públic o en l'exercici de poders públics i llevat que una llei en un àmbit específic exigeixi el consentiment o autorització de les persones afectades.
- Que el projecte s'inclou dins dels plans d'investigació científica regulats per la Llei 14/2011, d'1 de juny, de la ciència, la tecnologia i la innovació; i que *"pretén contribuir a la plena integració en la nostra societat dels menors"* (en endavant, Llei 14/2011).
- Que les mancances i errors del projecte se centren en la *"inexistència d'una política de formació dels investigadors de la UdL en conceptes bàsics de protecció de dades personals; la manca d'una fiscalització efectiva per la Universitat del Projecte abans de l'inici de l'execució (...); la no subscripció d'un conveni entre la UdL i el Departament d'Educació per delimitar les respectives obligacions en la protecció dels drets dels menors; el contingut incomplet de la informació que es va fer arribar als alumnes; la desídia de la majoria dels centres educatius a no informar sobre el Projecte els progenitors i tutors, tot i la proposta del Grup de Recerca; la no implementació pel Grup de Recerca de les mesures de seguretat imprescindibles en l'emmagatzematge de les dades dels menors; i la manca d'una anàlisi dels riscos i d'una avaluació de l'impacte que el tractament de dades d'especial protecció, com són les dades ideològiques, o de origen racial o ètnic, pot comportar en els drets i llibertats fonamentals dels menors d'edat."*

L'entitat denunciada adjuntava a l'escrit documentació diversa.

6. En data 20/01/2020 van tenir entrada a l'APDCAT, 15 escrits pels quals diversos pares i mares d'alumnes de l'Institut (...) de Tarragona i la Asambleu por una Escuela Bilingüe en Catalunya (entitat que també representava la resta de denunciants), formulaven denúncia contra la UdL i el Departament d'Educació.

Els denunciants exposaven que des de principis de 2019, la UdL havia estat realitzant el projecte controvertit, en el qual va col·laborar el Departament d'Educació. Afegien els denunciants que en el dit projecte ja hi havien participat alumnes de 2n, 3r i 4t d'ESO de 10 centres educatius. Al seu torn, manifestaven que en les enquestes que responien els alumnes es preguntava sobre la identitat, la ideologia i les creences religioses. Així mateix,

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

indicaven que en determinats casos l'enquesta no havia estat voluntària, que no s'informava prèviament als pares i que no s'hauria obtingut degudament el consentiment per tractar categories especials de dades. Els denunciants aportaven documentació diversa.

A aquestes denúncies se'ls assignà els números IP 15 a 29/2020.

7. En data 28/01/2020, la UdL va aportar còpia del protocol d'actuació que havia aprovat *"per esmenar les mancances detectades, i garantir el compliment de la normativa en matèria de protecció de dades, en relació amb el projecte d'investigació"* controvertit.

8. En data 13/02/2020 i encara en el marc d'aquesta fase d'informació prèvia, es va requerir al Departament d'Educació per tal que informés, entre d'altres, si era corresponsable (juntament amb la UdL) en relació als tractaments vinculats al projecte esmentat; quina era la base jurídica que legitimaria la comunicació de dades personals dels alumnes als investigadors.

Aquest requeriment es reiterà en data 12/03/2020.

9. En data 13/03/2020, el Departament d'Educació va donar compliment a aquest requeriment per mitjà d'escrit a través del qual manifestava, entre d'altres, el següent:

- Que el Departament d'Educació no és corresponsable, en relació als tractaments vinculats a l'estudi que ha portat a terme la UdL, ja que no participa, ni ha participat en la definició dels objectius ni finalitats dels projectes d'investigació.
- Que el Departament d'Educació considera que la UdL és la única responsable de revisar i aprovar els objectius i les finalitats de les propostes de projectes que desenvolupa, i que inclou, els aspectes derivats de l'anàlisi dels procediments i mitjans implicats i els fonaments jurídics que habiliten el seu desenvolupament, inclòs l'anàlisi jurídic, tècnic i organitzatiu que ha de garantir el compliment del conjunt de principis i garanties que siguin d'aplicació en matèria de protecció de dades, entre d'altres.
- Que atès l'estudi sociolingüístic proposat per la UdL, es van facilitar dades personals dels alumnes, d'acord amb la base jurídica prevista a l'article 9.2.j) de l'RGPD, per considerar necessari el tractament de els dades per finalitats estadístiques, en base a la Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'Universitats de Catalunya i la Llei 14/2011.

El Departament d'Educació aportava documentació diversa.

10. En data 02/12/2020, la directora de l'APDCAT va acordar iniciar un procediment sancionador contra la UdL per 5 presumptes infraccions: una primera infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb els articles 5.1.a) i 9; una segona infracció prevista a l'article 83.5.b) en relació amb els articles 13 i 14; una tercera infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 32; una quarta infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 35; i una cinquena infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 38; tots ells de l'RGPD. Aquest acord d'iniciació es va notificar a l'entitat imputada en data 07/12/2020.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

11. L'acord d'iniciació explicitava els motius pels quals no es va efectuar cap imputació, en allò referent a no proporcionar tota la informació prevista als articles 13 i 14 de l'RGPD; d'una banda, als alumnes dels instituts (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...), per estar prescrita la infracció; i de l'altra als alumnes dels instituts (...), (...), (...), atès que no van participar en l'estudi controvertit (sinó en un anterior) i, en qualsevol cas, l'eventual infracció del principi de transparència també estaria prescrita.

12. En data 29/12/2020, la UdL va formular al·legacions a l'acord d'iniciació. L'entitat imputada aportava amb el seu escrit documentació diversa.

13. En data 18/02/2021, la persona instructora d'aquest procediment va formular una proposta de resolució, per la qual proposava que la directora de l'APDCAT amonestés la UdL com a responsable de 5 infraccions: una primera infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb els articles 5.1.a) i 9; una segona infracció prevista a l'article 83.5.b) en relació amb els articles 13 i 14; una tercera infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 32; una quarta infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 35; i una cinquena infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 38; tots ells de l'RGPD.

Aquesta proposta de resolució es va notificar en data 19/02/2021 i es concedia un termini de 10 dies per formular al·legacions.

14. El termini s'ha superat amb escreix i no s'han presentat al·legacions.

Fets provats

1. En el marc del projecte d'investigació denominat "*Aculturació i aculturació lingüística dels descendents de migrants. Reptes i potencialitats per a l'aprenentatge lingüístic i la inclusió lingüística i socioeducativa*", l'any 2019 la UdL va realitzar una enquesta a alumnes de 2n, 3r i 4t d'ESO de diversos centres educatius titularitat del Departament d'Educació.

Entre la informació que es proporcionava als alumnes al realitzar l'enquesta, s'indicava que se'ls demanaria "*informació d'algunes dades personals i opinions*", motiu pel qual es demanava el "*consentiment a participar en aquest estudi*."

S'informava a les persones afectades que el tractament de les seves dades es fonamentava en el seu consentiment, tot i que després la UdL ha manifestat que el tractament es fonamentava una altra base jurídica (l'exercici d'una missió en interès públic).

D'altra banda, en la informació facilitada a les persones afectades també s'assenyalava que la "*participació és voluntària, anònima i confidencial, per la qual cosa, no apareixerà el teu nom, ni cap informació que permeti revelar la teva identitat. En qualsevol moment pots renunciar a participar en l'estudi o contestar a qualsevol pregunta*."

No obstant això, la UdL recollia el nom i cognoms dels alumnes, la seva signatura i els assignava un codi per a la seva identificació en el marc del projecte.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

En l'enquesta que emplenaven els tutors dels alumnes sobre la capacitat general de l'alumne i el nivell dels seus coneixements lingüístics, també s'identificava als alumnes a través del dit codi i el seu nom i cognoms.

La identificació de l'alumne, segons la UdL, també havia de ser necessària per a una segona fase del projecte, consistent en entrevistar a determinats alumnes, establir grups de discussió o entrevistes amb el personal docent.

A través de l'enquesta esmentada es recollien dades dels alumnes sobre la seva ideologia, l'origen ètnic o racial o les creences religioses, entre d'altres qüestions, sense que concorregués cap de les circumstàncies previstes a l'article 9.2 RGPD que permeten el tractament de categories especials de dades.

2. En la recollida de dades dels alumnes dels instituts (...) (15/11/2019) i (...) (06/11/2019) que van participar en l'estudi, la UdL informava sobre la identitat del responsable del tractament i les dades de contacte, la finalitat, la base jurídica que legitimava el tractament (el consentiment segons s'informava, tot i que després la UdL ha manifestat que la base jurídica era l'exercici d'una missió en interès públic) i el dret a retirar el consentiment.

La UdL no va informar en la recollida de les dades sobre la resta d'extrems que exigeix l'article 13 de l'RGPD. Al seu torn, tampoc no s'informava que se sol·licitava als tutors dels alumnes que participaven en l'estudi, que emplenessin una breu enquesta sobre la capacitat general de cada alumne i el nivell dels seus coneixements lingüístics.

Així mateix, en relació als estudiants de l'Institut (...), i prèviament a la realització de l'enquesta, la UdL va recollir a través de l'institut determinades dades dels seus alumnes (entre les quals, el nom i cognoms i la nacionalitat).

La UdL no va informar als alumnes del dit institut sobre cap dels extrems que exigeix l'article 14 de l'RGPD, si bé en el moment en què els alumnes efectuaren l'enquesta controvertida sí que se'ls proporcionà informació sobre els aspectes abans esmentats.

3. En relació al tractament de dades personals vinculat al projecte esmentat, tal com ha admès la UdL, no s'havia efectuat una anàlisi de riscos per determinar les mesures tècniques i organitzatives apropiades per garantir la seguretat de les dades.

Al seu torn, la UdL també ha exposat que no s'havia format als investigadors de la UdL en conceptes bàsics de protecció de dades personals.

4. En relació al tractament de dades vinculat al dit projecte, la UdL també ha admès que no va realitzar una avaluació d'impacte relativa a la protecció de dades (en endavant, AIPD) amb caràcter previ a l'inici del tractament.

5. El delegat de protecció de dades de la UdL no va participar en el projecte controvertit, en allò referent a les obligacions derivades de la normativa de protecció de dades.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Fonaments de dret

1. Són d'aplicació a aquest procediment el que preveuen l'LPAC, i l'article 15 del Decret 278/1993, segons el que preveu la DT 2a de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. De conformitat amb els articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, la resolució del procediment sancionador correspon a la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2. L'entitat imputada no ha formulat al·legacions a la proposta de resolució, però sí que ho va fer a l'acord d'iniciació. Respecte d'això, es considera oportú reiterar a continuació el més rellevant de la resposta motivada de la persona instructora a aquestes al·legacions.

2.1. Sobre el tractament de categories especials de dades (fet provat 1r).

En el 1r apartat del seu escrit d'al·legacions davant l'acord d'iniciació, l'entitat imputada exposava que en l'informe de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (en endavant, AEPD) número 10601/2019 s'indica que les universitats públiques podrien tractar categories especials de dades per efectuar investigacions científiques al concórrer la circumstància prevista a l'article 9.2.j) de l'RGPD.

Amb caràcter previ, cal subratllar que l'APDCAT i l'AEPD es relacionen en base al principi de col·laboració, sense que existeixi entre elles cap mena de jerarquia ni dependència, de manera que les decisions o criteris de l'AEPD no vinculen a aquesta Autoritat.

Sens perjudici de l'anterior, l'invocat informe de l'AEPD que, val a dir, fou publicat al seu web el 24/09/2019, és a dir, després que la UdL ja hagués iniciat la recollida de dades de categories especials, s'aborda de "*forma genérica*" si en les investigacions que s'emmarquen en projectes d'investigació institucionals desenvolupades per universitats públiques en àmbit no relacionats amb la salut, podria ser aplicable l'article 9.2.j) de l'RGPD. Aquest precepte de l'RGPD disposa que:

"2. El apartado 1 (prohibició de tractar categories especials de dades) no será de aplicación cuando concurra una de las circunstancias siguientes:

(...)

j) el tratamiento es necesario con fines de archivo en interés público, fines de investigación científica o histórica o fines estadísticos, de conformidad con el artículo 89, apartado 1, sobre la base del Derecho de la Unión o de los Estados miembros, que debe ser proporcional al objetivo perseguido, respetar en lo esencial el derecho a la protección de datos y establecer medidas adecuadas y específicas para proteger los intereses y derechos fundamentales del interesado."

En el referit informe de l'AEPD es conclou que "*el artículo 9.2.j) levanta la prohibición de tratar dichos datos, si bien lo hace en los términos que establezca el Derecho de la Unión o de los Estados Miembros, por lo que habrá que tener en cuenta lo que prevea la normativa especial que resulte de aplicación en función de los datos que se pretendan tratar.*"

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Sobre aquesta qüestió, en el dictamen en relació amb la consulta del delegat de protecció de dades de la UdL sobre la supressió de les dades de menors d'edat emprades en el marc del projecte d'investigació que aquí ens ocupa (dictamen CNS 4/2020), aquesta Autoritat també arribava a la mateixa conclusió:

“Aquesta previsió de l'article 9.2.j) de l'RGPD habilitaria el tractament de categories especials de dades per a la realització del projecte d'investigació en qüestió, sempre que es faci sobre la base d'una norma amb rang de llei que reguli garanties adequades per als drets i llibertats dels afectats.

És a dir, l'eficàcia habilitant del supòsit previst a l'article 9.2.j) de l'RGPD està condicionada a què el Dret de la Unió o el dret dels Estats membres, que en el nostre cas ha d'ésser una norma amb rang de llei, estableixi aquestes garanties.”

I, en aquest punt, el dictamen de l'APDCAT fa esment a la Sentència 76/2019, de 22 de maig, del Tribunal Constitucional (en endavant, TC), la qual no se cita en l'informe de l'AEPD. En aquesta sentència s'assenyala que *“toda injerencia estatal en el ámbito de los derechos fundamentales y las libertades públicas debe responder a un fin constitucionalmente legítimo o encaminarse a la protección o la salvaguarda de un bien constitucionalmente relevante, pues “si bien este Tribunal ha declarado que la Constitución no impide al Estado proteger derechos o bienes jurídicos a costa del sacrificio de otros igualmente reconocidos y, por tanto, que el legislador pueda imponer limitaciones al contenido de los derechos fundamentales o a su ejercicio, también hemos precisado que, en tales supuestos, esas limitaciones han de estar justificadas en la protección de otros derechos o bienes constitucionales(...) y, además, han de ser proporcionadas al fin perseguido con ellas (...)” (FJ V).*

Tal com s'indicava en el dit dictamen, seguidament el TC recorda que aquesta ingerència estatal en l'àmbit dels drets fonamentals i les llibertats públiques requereix d'una norma amb rang de llei i precisa els requisits indispensables que ha de reunir aquesta norma com a garantia de la seguretat jurídica (FJ V):

“(…) se concreta en las exigencias de previsibilidad y certeza de las medidas restrictivas en el ámbito de los derechos fundamentales. En la STC 292/2000, FJ 15, señalamos que, aun teniendo un fundamento constitucional, las limitaciones del derecho fundamental establecidas por una ley “pueden vulnerar la Constitución si adolecen de falta de certeza y previsibilidad en los propios límites que imponen y su modo de aplicación”, pues “la falta de precisión de la ley en los presupuestos materiales de la limitación de un derecho fundamental es susceptible de generar una indeterminación sobre los casos a los que se aplica tal restricción”; “al producirse este resultado, más allá de toda interpretación razonable, la ley ya no cumple su función de garantía del propio derecho fundamental que restringe, pues deja que en su lugar opere simplemente la voluntad de quien ha de aplicarla”. En la misma sentencia y fundamento jurídico precisamos también el tipo de vulneración que acarrea la falta de certeza y previsibilidad en los propios límites: “no sólo

lesionaría el principio de seguridad jurídica (art. 9.3 CE), concebida como certeza sobre el ordenamiento aplicable y expectativa razonablemente fundada de la persona sobre cuál ha de ser la actuación del poder aplicando el Derecho (STC 104/2000, FJ 7, por todas), sino que al mismo tiempo dicha ley estaría lesionando el contenido esencial del derecho fundamental así restringido, dado que la forma en que se han fijado sus límites lo hacen irreconocible e imposibilitan, en la práctica, su ejercicio (SSTC 11/1981, FJ 15; 142/1993, de 22 de abril, FJ 4, y 341/1993, de 18 de noviembre, FJ 7)”.

A més de complir els requisits abans transcrits (previsió legal i legitimitat del fi perseguit), el TC també determina en la mateixa Sentència que és necessari que la norma estableixi garanties adequades i precisa la naturalesa i l'abast d'aquest requisit (FJ VI) en els termes següents:

“(…) c) La necesidad de disponer de garantías adecuadas es especialmente importante cuando el tratamiento afecta a categorías especiales de datos, también llamados datos sensibles, pues el uso de estos últimos es susceptible de comprometer más directamente la dignidad, la libertad y el libre desarrollo de la personalidad. (...)

Las garantías adecuadas deben velar por que el tratamiento de datos se realice en condiciones que aseguren la transparencia, la supervisión y la tutela judicial efectiva, y deben procurar que los datos no se recojan de forma desproporcionada y no se utilicen para fines distintos de los que justificaron su obtención. La naturaleza y el alcance de las garantías que resulten constitucionalmente exigibles en cada caso dependerán de tres factores esencialmente: el tipo de tratamiento de datos que se pretende llevar a cabo; la naturaleza de los datos; y la probabilidad y la gravedad de los riesgos de abuso y de utilización ilícita que, a su vez, están vinculadas al tipo de tratamiento y a la categoría de datos de que se trate. Así, no plantean los mismos problemas una recogida de datos con fines estadísticos que una recogida de datos con un fin concreto. Tampoco supone el mismo grado de injerencia la recopilación y el procesamiento de datos anónimos que la recopilación y el procesamiento de datos personales que se toman individualmente y no se anonimizan, como no es lo mismo el tratamiento de datos personales que revelen el origen étnico o racial, las opiniones políticas, la salud, la vida sexual o la orientación sexual de una persona física, que el tratamiento de otro tipo de datos.

El nivel y la naturaleza de las garantías adecuadas no se pueden determinar de una vez para todas, pues, por un lado, deben revisarse y actualizarse cuando sea necesario y, por otro lado, el principio de proporcionalidad obliga a verificar si, con el desarrollo de la tecnología, aparecen posibilidades de tratamiento que resultan menos intrusivas o potencialmente menos peligrosas para los derechos fundamentales.

d) En conclusión, las opiniones políticas son datos personales sensibles cuya necesidad de protección es, en esa medida, superior a la de otros datos personales. Una protección adecuada y específica frente a su tratamiento constituye, en suma, una exigencia constitucional, sin perjuicio

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

de que, como se ha visto, también represente una exigencia derivada del Derecho de la Unión Europea. Por tanto, el legislador está constitucionalmente obligado a adecuar la protección que dispensa a dichos datos personales, en su caso, imponiendo mayores exigencias a fin de que puedan ser objeto de tratamiento y previendo garantías específicas en su tratamiento, además de las que puedan ser comunes o generales.”

Atès l'anterior, en el dictamen CNS 4/2020 l'Autoritat assenyalava que ni la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'Universitats ni, especialment, ni la Llei 14/2011 (aplicables al present cas en tractar-se d'un tractament de dades amb fins d'investigació científica) no contemplen regles clares i precises que regulin l'abast de la ingerència en els drets i llibertats dels afectats, ni tampoc cap previsió relativa a l'establiment de garanties adequades per a la protecció d'aquests drets i llibertats en els termes apuntats pel TC.

Per tant, l'habilitació que confereix l'article 9.2.j) de l'RGPD per tractar categories especialment de dades amb fins d'investigació científica no era d'aplicació en el present cas per aquests motius.

A aquest respecte, val a dir que l'informe de l'AEPD que ha estat invocat per la UdL no es pronuncia sobre si la Llei 14/2011 habilitaria el tractament de categories especials de dades d'acord amb l'article 9.2.j) de l'RGPD, sinó que se centra en considerar que aquesta norma permetria a les universitats públiques acudir a la base jurídica prevista a l'article 6.1.e) de l'RGPD.

En relació a aquesta qüestió, tal com assenyalava la persona instructora en la proposta de resolució, escau puntualitzar que en el present procediment sancionador no s'imputa a la UdL el tractament de dades personals sense que es doni alguna de les condicions de licitud del tractament que estableix l'article 6 de l'RGPD, sinó que el que s'imputa és el tractament de categories especials de dades sense que es doni alguna de les circumstàncies que preveu l'article 9.2 de l'RGPD.

l és al responsable del tractament a qui correspon analitzar, amb caràcter previ al tractament categories especials de dades, les circumstàncies que han de legitimar el tractament d'aquest tipus de dades. En aquest sentit, no està de més recordar que les entitats sotmeses dins l'àmbit d'actuació de l'APDCAT (com la UdL) poden sol·licitar que emeti un dictamen en relació als dubtes que els hi pugui plantejar un tractament de dades (art. 5.o Llei 32/2010).

Dit això, i tal com també exposava la persona instructora en la proposta de resolució, no es sostenen les afirmacions de la UdL quan al·ludeix a una disparitat de criteris entre l'AEPD i l'APDCAT, pels motius que s'han exposat, o a un escenari d'incertesa jurídica per poder “discernir la licitud del tractament de “categories especials de dades” diferents de la salut, en l'activitat investigadora”.

Així mateix, l'entitat imputada posa de manifest que encara que hagués obtingut el consentiment explícit de les persones afectades (que és una de les circumstàncies previstes a l'article 9.2 de l'RGPD que permet el tractament de categories especials de

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

dades), el tractament no hauria estat lícit ja que l'article 9.1 de l'LOPDGDD impedeix tractar amb el mer consentiment les dades d'ideologia, afiliació sindical, religió, orientació sexual, creences o origen racial o ètnic.

Tampoc es comparteix l'anterior afirmació atès que l'article 9.1 de l'LOPDGDD impedeix tractar les dites categories especials de dades amb el consentiment explícit, quan això pugui donar lloc a situacions discriminatòries. Al respecte, el dictamen CNS 4/2020 indicava que no s'inferia que el tractament de dades dels alumnes efectuat pel grup de recerca de la UdL hagués donat lloc a situacions discriminatòries. Per tant, en supòsits com el que ens ocupa, el consentiment explícit dels afectats podria legitimar el tractament d'aquelles categories especials de dades (art. 9.2.a RPD), sempre i quan el consentiment reunís tots els requisits per considerar-se vàlid, els quals s'abordaven en el dit dictamen.

D'altra banda, que en el present cas ni la LOU ni la Llei 14/2011 no permetin acudir a la circumstància prevista a l'article 9.2.j) de l'RGPD, no significa que les universitats públiques no puguin tractar categories especials de dades en el marc de les seves investigacions científiques, sempre i quan concorri alguna altra de les circumstàncies previstes a l'article 9.2 de l'RGPD. Al respecte, tal com s'acaba d'exposar, si ho considera oportú la UdL pot sol·licitar un dictamen sobre aquesta qüestió.

A l'últim, la UdL al·legava en el seu escrit d'al·legacions davant l'acord d'iniciació que *"quan el tractament amb finalitats d'investigació rau en categories especials de dades diferents de les dades de salut, no és possible conèixer a priori quina és exactament la conducta que comporta vulnerar el principi de licitud, de manera que la presumpta infracció comesa per la Universitat (segons l'Acord, la prevista en l'article 72.1.e) de la LOPDGDD) estaria mancada, en aquest cas, de la preceptiva predeterminació normativa o taxativitat que exigeix l'article 25.1 de la Constitució en matèria sancionadora, així com el principi de seguretat jurídica de l'article 9.3 de la Constitució i el principi de tipicitat de l'article 27 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic."*

Respecte aquesta al·legació cal dir que l'article 5.1.a) de l'RGPD estableix que les dades personals seran tractades de manera lícita. I en el cas de les categories especials de dades l'article 9.1 de l'RGPD determina que queda prohibit el seu tractament, prohibició que no resulta aplicable si concorre alguna de les circumstàncies contemplades en l'aparat 2n de l'article 9 de l'RGPD.

Dit això, s'ha d'aclarir que la tipificació de les infraccions en matèria de protecció de dades a partir de la data de plena aplicació de l'RGPD (25/05/2018) està continguda als apartats 4, 5 i 6 de l'article 83 RPD. Norma que, cal recordar-ho, és un Reglament comunitari que gaudeix no només d'efecte directe per a la seva aplicació, sinó també de supremacia respecte qualsevol altra norma del dret intern dels estats membres, de manera que s'ha d'aplicar amb caràcter preferent respecte altres normes internes que hi puguin entrar en contradicció.

En el cas que ens ocupa el precepte aplicat en la infracció relativa al tractament il·lícit de categories especials de dades és la prevista a l'article 83.5.a) de l'RGPD, que tipifica com a infracció, la vulneració dels *"principios básicos del tratamiento, incluidas las condiciones*

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

para el consentimiento a tenor de los artículos 5, 6, 7 y 9”, entre els quals es contempla el principi de licitud del tractament de categories especials de dades (articles 5.1.a i 9 RGPD).

A aquest respecte, la Sentència del Tribunal Suprem de 12 de novembre de 2008 (rec. 10781/2004) ja va avalar una tècnica legislativa similar emprada per l'article 43.4.b) de la Llei orgànica 15/1999 en la seva redacció original.

En allò referent a la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD), és necessari puntualitzar que aquesta norma descriu les conductes típiques i estableix la distinció entre infraccions molt greus, greus i lleus, prenent en consideració la diferenciació que l'RGPD estableix quan fixa la quantia de les sancions. Tal com s'assenyala en l'exposició de motius de l'LOPDGDD, la categorització de les infraccions s'introdueix només a l'efecte de determinar els terminis de prescripció, i la descripció de les conductes típiques té com a únic objecte l'enumeració de manera exemplificativa d'alguns dels actes sancionables que s'han d'entendre inclosos dins dels tipus generals que estableix la norma europea.

En qualsevol cas, l'article 72.1.e) de l'LOPDGDD descriu als efectes que s'han indicat quina és la conducta típica: *“El tractament de dades personals de les categories a què es refereix l'article 9 del Reglament (UE) 2016/679, sense que es doni alguna de les circumstàncies que preveuen el precepte esmentat i l'article 9 d'aquesta Llei orgànica.”*

En definitiva, tal com concloïa la persona instructora en la proposta de resolució, no es vulnera el principi de tipicitat, atès que la vulneració de l'article 9 de l'RGPD consta degudament tipificada a través de l'article 83.5.a) de l'RGPD com a infracció.

Al marge del que s'ha exposat fins aquí, cal posar de relleu que en l'acord d'iniciació s'indicava que les conductes que es descrivien en el 1r apartat de fets que motivaven la incoació del procediment sancionador (que coincideixen amb les conductes descrites al fet provat 1r d'aquesta proposta), a banda de la licitud de les categories especials de dades, també vulneraven el principi de lleialtat en allò referent al tractament de categories especials de dades. I s'afegia que aquestes conductes, per raó de la seva vinculació, només s'havien de sancionar per la vulneració del principi de licitud del tractament de categories especials de dades, atès que la vulneració del principi de lleialtat quedaria subsumida per la primera vulneració, d'acord amb l'article 29.5 de l'LRJSP.

Doncs bé, escau remarcar que la UdL no va formular davant l'acord d'iniciació cap al·legació en relació a la imputació relacionada amb la vulneració del principi de lleialtat.

2.2. Sobre el principi de transparència.

Seguidament, l'entitat imputada adduïa en l'escrit d'al·legacions davant l'acord d'iniciació que va facilitar la informació bàsica d'acord amb allò establert al Considerant 42 de l'RGPD i l'article 11.2 de l'LOPDGDD, i que *“quant als drets de les persones afectades, es va comunicar el dret més transcendent, efectiu i comprensible per als menors, la qual cosa, juntament amb el coneixement de les dades de contacte per exercir-lo, va garantir des de*

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

l'inici del tractament que els menors poguessin, en la pràctica, defensar els seus drets i interessos legítims.” Tot això ho al·legava la UdL a “l'efecte de justificar la pertinent adequació entre la sanció que s'escaigui, i la gravetat del fet constitutiu de la infracció i les circumstàncies concurrents, en els termes de l'article 29.4 de la Llei 40/2015.”

Doncs bé, pel que fa al considerant 42 de l'RGPD s'ha de puntualitzar que es refereix a les condicions que ha de tenir el consentiment per considerar-se vàlid. Entre aquestes condicions, hi ha la relativa a que el consentiment sigui informat. A tal efecte, el considerant 42 de l'RGPD determina que la persona interessada ha de conèixer, com a mínim, la identitat del responsable del tractament i la finalitat del tractament. En cas contrari, el consentiment no seria informat i, per tant, no es consideraria vàlid.

Ara bé, que el consentiment pugui ser informat no exclou que el responsable del tractament, en aplicació del principi de transparència, hagi de facilitar tota la informació prevista als articles 13 o 14 de l'RGPD, en funció de si és la pròpia persona qui facilita les dades (art. 13 RGPD) o les dades s'obtenen per una via diferent a la de la persona interessada (art. 14 RGPD).

En qualsevol cas, és necessari remarcar que la mateixa entitat imputada ha reconegut que el tractament no es basava en el consentiment de la persona afectada.

Seguidament correspon abordar si la UdL proporcionava la informació bàsica, el contingut mínim de la qual ve determinat per l'article 11.2 de l'LOPDGDD:

“2. La informació bàsica a què es refereix l'apartat anterior ha de contenir, almenys:

- a) La identitat del responsable del tractament i del seu representant, si s'escau.*
- b) La finalitat del tractament.*
- c) La possibilitat d'exercir els drets que estableixen els articles 15 a 22 del Reglament (UE) 2016/679.*

Si les dades obtingudes de l'afectat s'han de tractar per a l'elaboració de perfils, la informació bàsica ha de comprendre així mateix aquesta circumstància. En aquest cas, s'ha d'informar l'afectat del seu dret a oposar-se a l'adopció de decisions individuals automatitzades que produeixin efectes jurídics sobre ell o l'afectin significativament de manera similar, quan es doni aquest dret d'acord amb el que preveu l'article 22 del Reglament (UE) 2016/679.”

En el present supòsit, escau posar de manifest que la UdL no informà als alumnes dels instituts (...) i (...), en la recollida de les seves dades (en la data en què es realitzà l'enquesta), ni sobre la possibilitat d'exercir els drets que estableixen els articles 15 a 22 de l'RGPD, ni tampoc sobre l'elaboració de perfils a partir de les dades obtingudes. És per això que escau concloure que no es facilitava la informació bàsica determinada per l'article 11.2 de l'LOPDGDD.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Dit això, per considerar que es fa efectiu el dret d'informació no és suficient facilitar la informació bàsica que estableix l'article 11.2 de l'LOPDGDD, sinó que també s'ha de facilitar la resta d'informació que determina l'article 13 de l'RGPD.

En efecte, l'article 11.1 de l'LOPDGDD disposa que quan *“les dades personals s'obtinguin de l'afectat el responsable del tractament pot donar compliment al deure d'informació que estableix l'article 13 del Reglament (UE) 2016/679 facilitant a l'afectat la informació bàsica a què es refereix l'apartat següent i indicant-li una adreça electrònica o un altre mitjà que li permeti accedir de manera senzilla i immediata a la resta d'informació.*

D'altra banda, respecte les dades que la UdL va recollir dels alumnes de l'Institut (...) abans de realitzar l'enquesta, referents al seu nom i cognoms i nacionalitat, la UdL no ha acreditat que hagués proporcionat als alumnes del dit institut sobre tots els extrems que exigeix l'article 14 de l'RGPD (tampoc en la forma prevista a l'art. 11.3 de l'LOPDGDD). En aquest supòsit, les dades dels alumnes de l'Institut (...) (nom i cognoms i nacionalitat) no es van obtenir directament de les persones afectades, sinó mitjançant l'institut, motiu pel qual la informació que s'havia de facilitar era l'establerta a l'article 14 de l'RGPD. Tot això, sens perjudici que en el moment en què els alumnes de l'Institut (...) efectuaren l'enquesta controvertida sí que se'ls proporcionà informació sobre alguns aspectes relatius al tractament de les seves dades (descrita en el fet provat 2n d'aquesta resolució), tal com s'ha exposat.

Assentat l'anterior, s'ha d'assenyalar que el règim sancionador aplicable a la UdL no preveu la imposició d'una sanció econòmica, sinó l'amonestació d'acord amb el previst a l'article 77 de l'LOPDGDD, que per la seva pròpia naturalesa no és susceptible de graduació. Així mateix, escau remarcar que tal com s'indicava en l'acord d'iniciació, les conductes imputades que aquí s'aborden s'han recollit com a infracció lleu a l'article 74.a) de l'LOPDGD.

2.3. Sobre l'anàlisi de riscos i l'avaluació d'impacte relativa a la protecció de dades.

En el seu escrit d'al·legacions davant l'acord d'iniciació, l'entitat imputada reconeixia que *“és cert que la Universitat de Lleida no va realitzar cap anàlisi del risc ni cap avaluació d'impacte”*. No obstant això, la UdL considerava que en *“la pràctica, es van implementar les mesures de seguretat imprescindibles que exigia el tractament de dades de protecció especial amb un risc alt d'afectació als drets i llibertats dels menors afectats, d'acord amb l'anàlisi i avaluació que posteriorment, en data maig de 2020, va elaborar la Universitat”*. D'altra banda, la UdL detallava les mesures de seguretat que hi havia implementades abans de realitzar la dita anàlisi. A l'últim afegia que *“ni la manca de formació del personal investigador, ni la manca d'intervenció del delegat de protecció de dades, ni la manca d'una anàlisi de riscos i d'una avaluació d'impacte, a què fa referència de manera expressa l'Acord, no van impedir que s'implementessin les mateixes mesures de seguretat que s'haurien implementat si s'hagués realitzat l'anàlisi de riscos i l'avaluació d'impacte amb anterioritat a l'inici de l'execució del Projecte, abans de la captació de dades a través de les enquestes en els centres educatius. Per tant, l'incompliment a què fa referència l'Acord, i que comporta la presumpta comissió de les infraccions previstes en les lletres f) i t) de l'article 73 de la LOPDGDD, esdevé en realitat una irregularitat formal no invalidant la*

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

mesura que la protecció als drets i llibertats dels menors (...) ha estat, en la pràctica, tota la que podia garantir la Universitat, i tota la que és exigible a qualsevol entitat pública, d'acord amb l'Esquema Nacional de Seguretat.”.

Al respecte, tal com remarcava la persona instructora en la proposta de resolució, cal dir que l'entitat imputada ha reconegut que no havia efectuat ni una anàlisi de riscos per determinar les mesures tècniques i organitzaves apropiades per garantir un nivell de seguretat adequat al risc tal com determina l'article 32 de l'RGPD, ni tampoc havia efectuat una avaluació d'impacte relativa a la protecció de dades amb caràcter previ a iniciar el tractament tal com exigeix l'article 35 de l'RGPD. És a dir, ha admès la comissió d'aquests dos fets que se li imputen en el present procediment sancionador, els quals són constitutius (cadascun d'ells) de la infracció prevista a l'article 83.4.a) de l'RGPD.

En el cas concret de l'anàlisi de riscos, és necessari precisar que amb independència que les mesures que hi havia implementades abans del mes de maig de 2020 poguessin qualificar-se com adequades per garantir la seguretat de les dades personals, circumstància que tampoc s'ha acreditat, cal fer una anàlisi de riscos en els termes previstos a l'article 32 de l'RGPD, que ha de constar documentat, a fi de determinar si aquestes mesures són suficients o si hi ha alguna mancança.

2.4. Sobre la formació dels investigadors en protecció de dades.

Quant a la formació dels investigadors sobre protecció de dades personals, la UdL exposava en el seu escrit d'al·legacions davant l'acord d'iniciació que durant el darrer trimestre de l'any 2020 s'havien organitzat les primeres edicions de dues activitats formatives específiques en matèria de protecció de dades personals, que també s'impartirien durant l'any 2021 *“fins aconseguir que la formació arribi a la pràctica totalitat del personal docent i investigador, i també del personal d'administració i serveis, de la UdL”*. Afegia la UdL que també havia dissenyat dos protocols sobre els tractaments de dades amb fins de recerca científica.

Doncs bé, en el seu escrit la UdL tampoc no qüestionava la veracitat dels fets que se li imputaven consistents en què no s'havia format als investigadors de la UdL en conceptes bàsics de protecció de dades personals.

Dit això, tal com manifestava la persona instructora en la proposta de resolució, escau valorar positivament les accions que ha dut a terme amb posterioritat i les que manifestava que duria a terme la UdL per formar al seu personal.

2.5. Sobre la manca d'intervenció del delegat de protecció de dades.

En relació a la imputació consistent en què el delegat de protecció de dades de la UdL no va participar en el projecte esmentat, en allò referent a la protecció de dades, l'entitat imputada exposava en el seu escrit d'al·legacions davant l'acord d'iniciació que aquesta circumstància no va comportar una *“incidència real en els drets i llibertats dels menors, atès que les mesures de seguretat efectivament implementades han estat, des de l'inici del tractament, les mateixes que s'haurien implementat si hi hagués intervingut el delegat.”*

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Doncs bé, l'eventual adopció de mesures de seguretat no eximia al responsable del tractament de la seva obligació de garantir que el delegat de protecció de dades participi de manera adequada i en el moment oportú en totes les qüestions relatives a la protecció de dades personals, tal com exigeix l'article 38.1 de l'RGPD.

Dit això, i a la vista dels fets exposats, es pot inferir que si s'hagués permès la participació del delegat de protecció de dades, tal com exposava la persona instructora en la proposta de resolució, probablement es podrien haver evitat algunes de les infraccions que s'imputen a la UdL.

2.6. Sobre les actuacions de la UdL.

Finalment la UdL exposava en el seu escrit d'al·legacions davant l'acord d'iniciació que des del moment que fou coneixedora dels fets imputats, arran les notícies publicades en premsa, va cooperar amb l'Autoritat i va mitigar els efectes nocius per als drets i llibertats dels menors (la UdL detallava en aquell escrit un seguit d'accions).

Certament la UdL va mantenir una actitud col·laboradora en el marc de les actuacions prèvies, qüestió però que no afecta la seva responsabilitat pels fets imputats ni tampoc la seva qualificació. Cal recordar en aquest punt que les entitats que tracten dades personals tenen l'obligació d'auxiliar aquesta Autoritat (articles 58.1 RGPD i 19 de la Llei 32/2010). Així mateix, cal recordar també el deure de col·laboració de totes les persones amb l'Administració que exerceix la potestat d'inspecció, deure imposat per l'art. 18 de la LPAC.

En relació a les accions dutes a terme per la UdL per corregir els efectes de les infraccions imputades, escau destacar que per mitjà de resolució de data 03/03/2020 del vicerector de la UdL va ordenar a *"l'Investigador Principal que destrueixi el conjunt de dades personals tractades amb motiu de la realització d'enquestes en el marc del Projecte. Aquesta destrucció ha de ser supervisada pels tècnics corresponents de la unitat d'Arxiu i Gestió de Documents, i de la unitat de Sistemes d'Informació i Comunicacions, que han de garantir l'eliminació completa de tota la informació en paper i en suport electrònic."*

En aquest punt, val a dir que en dictamen CNS 4/2020 que va emetre l'Autoritat a petició de la UdL també s'assenyalava la necessitat de suprimir totes les dades personals dels menors emprades en la realització de les dites enquestes en el marc del projecte d'investigació.

No obstant el que s'ordenava en la resolució del vicerector abans identificada, en el seu escrit d'al·legacions davant l'acord d'iniciació la UdL exposava que *"tota la documentació que el Projecte ha generat durant el 2019 (les enquestes, les llistes d'alumnes, les avaluacions del professorat, i els consentiments atorgats) ha estat eliminada del disc dur del portàtil de l'IP [investigador principal], i roman arxivada en unitats de xarxa de la UdL o en armaris tancats en despatxos de la Universitat sota el control de l'IP"*. Així doncs, de l'anterior escau concloure que la UdL no hauria suprimit les dades personals recollides en el marc del projecte objecte del present procediment sancionador. En qualsevol cas, d'acord amb l'article 32 de l'LOPDGDD durant la tramitació d'aquest procediment

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

sancionador les dades es podrien conservar bloquejades per a l'exigència de possibles responsabilitats derivades del tractament i només pel termini de prescripció d'aquestes.

Sens perjudici de l'anterior, és necessari puntualitzar que l'eventual adopció de mesures per corregir els efectes de la infracció tampoc no desvirtuarien els fets imputats, ni modificarien la seva qualificació jurídica.

En relació a això, cal reiterar que el règim sancionador aplicable a la UdL (amonestació) no és susceptible de graduació per la seva naturalesa, motiu pel qual les circumstàncies invocades per la UdL (mitigar els efectes de la infracció i el grau de cooperació amb l'Autoritat) no poden ser tingudes en compte als efectes de graduar la sanció d'amonestació.

3. Les conductes descrites al 1r apartat dels fets provats, vulneren els principis de lleialtat i de licitud, ambdós contemplats a l'article 5.1.a) de l'RGPD. Aquest precepte que les dades personals seran tractades de forma *“tratados de manera lícita, leal y transparente en relación con el interesado”*.

Per la seva banda, l'article 9.2 de l'RGPD, referent al tractament de categories especials de dades, disposa que la prohibició del seu tractament no s'aplica si concorren una de les circumstàncies següents:

“a) el interesado dio su consentimiento explícito para el tratamiento de dichos datos personales con uno o más de los fines especificados, excepto cuando el Derecho de la Unión o de los Estados miembros establezca que la prohibición mencionada en el apartado 1 no puede ser levantada por el interesado;

b) el tratamiento es necesario para el cumplimiento de obligaciones y el ejercicio de derechos específicos del responsable del tratamiento o del interesado en el ámbito del Derecho laboral y de la seguridad y protección social, en la medida en que así lo autorice el Derecho de la Unión de los Estados miembros o un convenio colectivo con arreglo al Derecho de los Estados miembros que establezca garantías adecuadas del respeto de los derechos fundamentales y de los intereses del interesado;

c) el tratamiento es necesario para proteger intereses vitales del interesado o de otra persona física, en el supuesto de que el interesado no esté capacitado, física o jurídicamente, para dar su consentimiento;

d) el tratamiento es efectuado, en el ámbito de sus actividades legítimas y con las debidas garantías, por una fundación, una asociación o cualquier otro organismo sin ánimo de lucro, cuya finalidad sea política, filosófica, religiosa o sindical, siempre que el tratamiento se refiera exclusivamente a los miembros actuales o antiguos de tales organismos o a personas que mantengan contactos regulares con ellos en relación con sus fines y siempre que los datos personales no se comuniquen fuera de ellos sin el consentimiento de los interesados;

e) el tratamiento se refiere a datos personales que el interesado ha hecho manifiestamente públicos;

- f) el tratamiento es necesario para la formulación, el ejercicio o la defensa de reclamaciones o cuando los tribunales actúen en ejercicio de su función judicial;*
- g) el tratamiento es necesario por razones de un interés público esencial, sobre la base del Derecho de la Unión o de los Estados miembros, que debe ser proporcional al objetivo perseguido, respetar en lo esencial el derecho a la protección de datos y establecer medidas adecuadas y específicas para proteger los intereses y derechos fundamentales del interesado;*
- h) el tratamiento es necesario para fines de medicina preventiva o laboral, evaluación de la capacidad laboral del trabajador, diagnóstico médico, prestación de asistencia o tratamiento de tipo sanitario o social, o gestión de los sistemas y servicios de asistencia sanitaria y social, sobre la base del Derecho de la Unión o de los Estados miembros o en virtud de un contrato con un profesional sanitario y sin perjuicio de las condiciones y garantías contempladas en el apartado 3;*
- i) el tratamiento es necesario por razones de interés público en el ámbito de la salud pública, como la protección frente a amenazas transfronterizas graves para la salud, o para garantizar elevados niveles de calidad y de seguridad de la asistencia sanitaria y de los medicamentos o productos sanitarios, sobre la base del Derecho de la Unión o de los Estados miembros que establezca medidas adecuadas y específicas para proteger los derechos y libertades del interesado, en particular el secreto profesional,*
- j) el tratamiento es necesario con fines de archivo en interés público, fines de investigación científica o histórica o fines estadísticos, de conformidad con el artículo 89, apartado 1, sobre la base del Derecho de la Unión o de los Estados miembros, que debe ser proporcional al objetivo perseguido, respetar en lo esencial el derecho a la protección de datos y establecer medidas adecuadas y específicas para proteger los intereses y derechos fundamentales del interesado.”*

Tal com indicava la persona instructora, durant la tramitació d'aquest procediment s'han acreditat degudament les conductes descrites al punt 1r de l'apartat de fets provats, les quals són constitutives de dues infraccions (la vulneració del principi de licitud pel tractament de categories especials de dades i la vulneració del principi de lleialtat), en ambdós casos previstes a l'article 83.5.a) en relació amb l'article 5.1.a) de l'RGPD. Al seu torn, pel que fa a la infracció vinculada amb la vulneració del principi de licitud en relació al tractament de categories especials de dades, a més de l'article 5.1.a) RGPD, també s'ha d'acudir a l'article 9 de l'RGPD.

L'article 83.5.a) de l'RGPD, tipifica com a infracció, la vulneració dels “*principios básicos del tratamiento, incluidas las condiciones para el consentimiento a tenor de los artículos 5, 6, 7 y 9*”, entre els quals es contempen tant el principi de lleialtat (art. 5.1.a RGPD), com el principi de licitud del tractament de categories especials de dades (articles 5.1.a i 9 RGPD).

Aquestes conductes també s'han recollit com a infracció molt greu als articles 72.1.a) i 72.1.e) de l'LOPDGDD, en la forma següent:

“a) El tractament de dades personals que vulneri els principis i les garanties que estableix l'article 5 del Reglament (UE) 2016/679. (...)

“e) El tractament de dades personals de les categories a què es refereix l'article 9 del Reglament (UE) 2016/679, sense que es doni alguna de les circumstàncies que preveuen el precepte esmentat i l'article 9 d'aquesta Llei orgànica.”

En el present cas, s'ha considerat que ambdues infraccions, la vulneració del principi de lleialtat i la vulneració del principi de licitud pel que fa al tractament de categories especials de dades, estan estretament vinculades.

En aquest sentit, l'article 29.5 de l'LRJSP disposa que *“Quan de la comissió d'una infracció derivi necessàriament la comissió d'una altra o altres, s'ha d'imposar únicament la sanció corresponent a la infracció més greu comesa.”*

En el present supòsit, tant la infracció del principi de lleialtat com la del principi de licitud en relació al tractament de categories especials de dades, es troben tipificades a l'article 83.5.a) de l'RGPD, de manera que la gravetat d'ambdues infraccions és coincident. Davant d'això, es considera que les conductes descrites al 1r apartat dels fets provats, per raó de la seva vinculació, només s'han de sancionar per la vulneració del principi de licitud del tractament de categories especials de dades, atès que aquesta infracció subsumiria la vulneració del principi de lleialtat.

4. Pel que fa als fets descrits al punt 2n de l'apartat de fets provats, cal acudir en primer lloc als apartats 1 i 2 de l'article 13 de l'RGPD, que estableixen la informació que s'ha de proporcionar quan les dades personals s'obtinguin de la persona interessada:

“1. Cuando se obtengan de un interesado datos personales relativos a él, el responsable del tratamiento, en el momento en que estos se obtengan, le facilitará toda la información indicada a continuación:

a) la identidad y los datos de contacto del responsable y, en su caso, de su representante;

b) los datos de contacto del delegado de protección de datos, en su caso;

c) los fines del tratamiento a que se destinan los datos personales y la base jurídica del tratamiento;

d) cuando el tratamiento se base en el artículo 6, apartado 1, letra f), los intereses legítimos del responsable o de un tercero;

e) los destinatarios o las categorías de destinatarios de los datos personales, en su caso;

f) en su caso, la intención del responsable de transferir datos personales a un tercer país u organización internacional y la existencia o ausencia de una decisión de adecuación de la Comisión, o, en el caso de las transferències indicadas en los artículos 46 o 47 o el artículo 49, apartado 1, párrafo segundo, referencia a las garantías adecuadas o apropiadas y a los medios para obtener una copia de estas o al hecho de que se hayan prestado.

2. Además de la información mencionada en el apartado 1, el responsable del tratamiento facilitará al interesado, en el momento en que se obtengan los datos personales, la siguiente información necesaria para garantizar un tratamiento de datos leal y transparente:

- a) el plazo durante el cual se conservarán los datos personales o, cuando no sea posible, los criterios utilizados para determinar este plazo;
- b) la existencia del derecho a solicitar al responsable del tratamiento el acceso a los datos personales relativos al interesado, y su rectificación o supresión, o la limitación de su tratamiento, o a oponerse al tratamiento, así como el derecho a la portabilidad de los datos;
- c) cuando el tratamiento esté basado en el artículo 6, apartado 1, letra a), o el artículo 9, apartado 2, letra a), la existencia del derecho a retirar el consentimiento en cualquier momento, sin que ello afecte a la licitud del tratamiento basado en el consentimiento previo a su retirada;
- d) el derecho a presentar una reclamación ante una autoridad de control;
- e) si la comunicación de datos personales es un requisito legal o contractual, o un requisito necesario para suscribir un contrato, y si el interesado está obligado a facilitar los datos personales y está informado de las posibles consecuencias de que no facilitar tales datos;
- f) la existencia de decisiones automatizadas, incluida la elaboración de perfiles, a que se refiere el artículo 22, apartados 1 y 4, y, al menos en tales casos, información significativa sobre la lógica aplicada, así como la importancia y las consecuencias previstas de dicho tratamiento para el interesado.”

Per la seva banda, els apartats 1 i 2 de l'article 11 de l'LOPDGDD, referents a la transparència i informació de l'afectat, disposen que:

“1. Quan les dades personals s'obtinguin de l'afectat el responsable del tractament pot donar compliment al deure d'informació que estableix l'article 13 del Reglament (UE) 2016/679 facilitant a l'afectat la informació bàsica a què es refereix l'apartat següent i indicant-li una adreça electrònica o un altre mitjà que li permeti accedir de manera senzilla i immediata a la resta d'informació.

2. La informació bàsica a què es refereix l'apartat anterior ha de contenir, almenys:

- a) La identitat del responsable del tractament i del seu representant, si s'escau.
- b) La finalitat del tractament.
- c) La possibilitat d'exercir els drets que estableixen els articles 15 a 22 del Reglament (UE) 2016/679.

Si les dades obtingudes de l'afectat s'han de tractar per a l'elaboració de perfils, la informació bàsica ha de comprendre així mateix aquesta circumstància. En aquest cas, s'ha d'informar l'afectat del seu dret a oposar-se a l'adopció de decisions individuals automatitzades que produeixen efectes jurídics sobre ell o l'afectin significativament de manera similar, quan es doni aquest dret d'acord amb el que preveu l'article 22 del Reglament (UE) 2016/679.”

En segon lloc, quan les dades no s'obtenen de la persona interessada cal acudir als apartats 1 a 4 de l'article 14 de l'RGPD, que disposen el següent:

"1. Cuando los datos personales no se hayan obtenidos del interesado, el responsable del tratamiento le facilitará la siguiente información:

- a) la identidad y los datos de contacto del responsable y, en su caso, de su representante;*
- b) los datos de contacto del delegado de protección de datos, en su caso;*
- c) los fines del tratamiento a que se destinan los datos personales, así como la base jurídica del tratamiento;*
- d) las categorías de datos personales de que se trate;*
- e) los destinatarios o las categorías de destinatarios de los datos personales, en su caso;*
- f) en su caso, la intención del responsable de transferir datos personales a un destinatario en un tercer país u organización internacional y la existencia o ausencia de una decisión de adecuación de la Comisión, o, en el caso de las transferencias indicadas en los artículos 46 o 47 o el artículo 49, apartado 1, párrafo segundo, referencia a las garantías adecuadas o apropiadas y a los medios para obtener una copia de ellas o al hecho de que se hayan prestado.*

2. Además de la información mencionada en el apartado 1, el responsable del tratamiento facilitará al interesado la siguiente información necesaria para garantizar un tratamiento de datos leal y transparente respecto del interesado:

- a) el plazo durante el cual se conservarán los datos personales o, cuando eso no sea posible, los criterios utilizados para determinar este plazo;*
- b) cuando el tratamiento se base en el artículo 6, apartado 1, letra f), los intereses legítimos del responsable del tratamiento o de un tercero;*
- c) la existencia del derecho a solicitar al responsable del tratamiento el acceso a los datos personales relativos al interesado, y su rectificación o supresión, o la limitación de su tratamiento, y a oponerse al tratamiento, así como el derecho a la portabilidad de los datos;*
- d) cuando el tratamiento esté basado en el artículo 6, apartado 1, letra a), o el artículo 9, apartado 2, letra a), la existencia del derecho a retirar el consentimiento en cualquier momento, sin que ello afecte a la licitud del tratamiento basada en el consentimiento antes de su retirada;*
- e) el derecho a presentar una reclamación ante una autoridad de control;*
- f) la fuente de la que proceden los datos personales y, en su caso, si proceden de fuentes de acceso público;*
- g) la existencia de decisiones automatizadas, incluida la elaboración de perfiles, a que se refiere el artículo 22, apartados 1 y 4, y, al menos en tales casos, información significativa sobre la lógica aplicada, así como la importancia y las consecuencias previstas de dicho tratamiento para el interesado.*

3. El responsable del tratamiento facilitará la información indicada en los apartados 1 y 2:

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- a) dentro de un plazo razonable, una vez obtenidos los datos personales, y a más tardar dentro de un mes, habida cuenta de las circunstancias específicas en las que se traten dichos datos;
 - b) si los datos personales han de utilizarse para comunicación con el interesado, a más tardar en el momento de la primera comunicación a dicho interesado, o
 - c) si está previsto comunicarlos a otro destinatario, a más tardar en el momento en que los datos personales sean comunicados por primera vez.
4. Cuando el responsable del tratamiento proyecte el tratamiento ulterior de los datos personales para un fin que no sea aquel para el que se obtuvieron, proporcionará al interesado, antes de dicho tratamiento ulterior, información sobre ese otro fin y cualquier otra información pertinente indicada en el apartado 2.”

De conformitat amb el que s'ha exposat, tal com indicava la persona instructora, el fet recollit al punt 2 de l'apartat de fets provats constitueix la infracció prevista l'article 83.5.b) de l'RGPD, que tipifica com a tal la vulneració de “los derechos de los interesados a tenor de los artículos 12 a 22”, entre els quals hi ha el dret d'informació previst als articles 13 i 14 de l'RGPD.

Les conductes que aquí s'aborden s'han recollit com a infracció lleu a l'article 74.a) de l'LOPDGDD, en la forma següent:

“a) L'incompliment del principi de transparència de la informació o el dret d'informació de l'afectat per no facilitar tota la informació que exigeixen els articles 13 i 14 del Reglament (UE) 2016/679.”

5. Pel que fa al fet descrit al punt 3r de l'apartat de fets provats, cal acudir a l'article 5.1.f) de l'RGPD, que regula el principi d'integritat i confidencialitat, segons el qual les dades personals seran “tratados de tal manera que se garantiza una seguridad adecuada de los datos personales, incluida la protección contra el tratamiento no autorizado o ilícito y contra su pérdida, destrucción o daño accidental, mediante la aplicación de medidas técnicas u organizativas apropiadas”.

Per la seva banda, l'article 32 de l'RGPD, referent a la seguretat de les dades, estableix el següent:

“1. Teniendo en cuenta el estado de la técnica, los costes de aplicación, y la naturaleza, el alcance, el contexto y los fines del tratamiento, así como riesgos de probabilidad y gravedad variables para los derechos y libertades de las personas físicas, el responsable y el encargado del tratamiento aplicarán medidas técnicas y organizativas apropiadas para garantizar un nivel de seguridad adecuado al riesgo (...).

2. Al evaluar la adecuación del nivel de seguridad se tendrán particularmente en cuenta los riesgos que presente el tratamiento de datos, en particular como consecuencia de la destrucción, pérdida o alteración accidental o ilícita de datos personales transmitidos, conservados o tratados

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

*de otra forma, o la comunicación o acceso no autorizados a dichos datos.
(...)"*

Això implica haver de fer una avaluació dels riscos que comporta cada tractament per determinar les mesures de seguretat que cal implementar, entre les quals, es podria contemplar la formació al personal sobre protecció de dades.

De conformitat amb el que s'ha exposat, tal com indicava la persona instructora, el fet recollit al punt 3 de l'apartat de fets provats constitueix la infracció prevista l'article 83.4.a) de l'RGPD, que tipifica com a tal la vulneració de "las obligaciones del responsable y del encargado a tenor de los artículos 8, 11, 25 a 39, 42 y 43", entre les quals hi ha la prevista a l'article 32 RGPD.

Al seu torn, aquesta conducta s'ha recollit com a infracció greu a l'article 73.f) de l'LOPDGDD, en la forma següent:

"f) La falta d'adopció de les mesures tècniques i organitzatives que siguin apropiades per garantir un nivell de seguretat adequat al risc del tractament, en els termes que exigeix l'article 32.1 del Reglament (UE) 2016/679."

6. Pel que fa al fet descrit al punt 4t de l'apartat de fets provats, cal acudir als apartats 1 a 4 de l'article 35 de l'RGPD, els quals estableixen el següent:

"1. Cuando sea probable que un tipo de tratamiento, en particular si utiliza nuevas tecnologías, por su naturaleza, alcance, contexto o fines, entrañe un alto riesgo para los derechos y libertades de las personas físicas, el responsable del tratamiento realizará, antes del tratamiento, una evaluación del impacto de las operaciones de tratamiento en la protección de datos personales. Una única evaluación podrá abordar una serie de operaciones de tratamiento similares que entrañen altos riesgos similares.

2. El responsable del tratamiento recabará el asesoramiento del delegado de protección de datos, si ha sido nombrado, al realizar la evaluación de impacto relativa a la protección de datos.

3. La evaluación de impacto relativa a la protección de los datos a que se refiere el apartado 1 se requerirá en particular en caso de:

a) evaluación sistemática y exhaustiva de aspectos personales de personas físicas que se base en un tratamiento automatizado, como la elaboración de perfiles, y sobre cuya base se tomen decisiones que produzcan efectos jurídicos para las personas físicas o que les afecten significativamente de modo similar;

b) tratamiento a gran escala de las categorías especiales de datos a que se refiere el artículo 9, apartado 1, o de los datos personales relativos a condenas e infracciones penales a que se refiere el artículo 10, o

c) observación sistemática a gran escala de una zona de acceso público.

4. La autoridad de control establecerá y publicará una lista de los tipos de operaciones de tratamiento que requieran una evaluación de impacto relativa

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

a la protección de datos de conformidad con el apartado 1. La autoridad de control comunicará esas listas al Comité a que se refiere el artículo 68.”

Al seu torn, l'article 28 de l'LOPDGDD relatiu a les obligacions generals del responsable i encarregat del tractament, disposa que:

“1. Els responsables i encarregats, tenint en compte els elements que enumeren els articles 24 i 25 del Reglament (UE) 2016/679, han de determinar les mesures tècniques i organitzatives apropiades que han d'aplicar a fi de garantir i acreditar que el tractament és conforme al Reglament esmentat, a aquesta Llei orgànica, les seves normes de desplegament i la legislació sectorial aplicable. En particular han de valorar si escau fer l'avaluació d'impacte en la protecció de dades i la consulta prèvia a què es refereix la secció 3 del capítol IV del Reglament esmentat.

2. Per a l'adopció de les mesures a què es refereix l'apartat anterior els responsables i encarregats del tractament han de tenir en compte, en particular, els riscos superiors que es poden produir en els supòsits següents:

Quan el tractament pugui generar situacions de discriminació, usurpació d'identitat o frau, pèrdues financeres, dany per a la reputació, pèrdua de confidencialitat de dades subjectes al secret professional, reversió no autoritzada de la pseudonimització o qualsevol altre perjudici econòmic, moral o social significatiu per als afectats.

Quan el tractament pugui privar els afectats dels seus drets i llibertats o els pugui impedir l'exercici del control sobre les seves dades personals.

Quan es produeixi el tractament no merament incidental o accessori de les categories especials de dades a què es refereixen els articles 9 i 10 del Reglament (UE) 2016/679 i 9 i 10 d'aquesta Llei orgànica o de les dades relacionades amb la comissió d'infraccions administratives.

Quan el tractament impliqui una avaluació d'aspectes personals dels afectats amb la finalitat de crear o utilitzar perfils personals d'aquests, en particular mitjançant l'anàlisi o la predicció d'aspectes referits al seu rendiment a la feina, la seva situació econòmica, la seva salut, les seves preferències o interessos personals, la seva fiabilitat o comportament, la seva solvència financera, la seva localització o els seus moviments.

Quan es dugui a terme el tractament de dades de grups d'afectats en una situació d'especial vulnerabilitat i, en particular, de menors d'edat i persones amb discapacitat.

Quan es produeixi un tractament massiu que impliqui un gran nombre d'afectats o comporti la recollida d'una gran quantitat de dades personals.

Quan les dades personals hagin de ser objecte d'una transferència, amb caràcter habitual, a tercers estats o organitzacions internacionals respecte dels quals no s'hagi declarat un nivell adequat de protecció.

Qualsevol altres que segons el parer del responsable o de l'encarregat puguin tenir rellevància i en particular els previstos en codis de conducta i estàndards definits per esquemes de certificació.”

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

De conformitat amb l'establert a l'article 35.4 de l'RGPD, l'Autoritat va publicar en data 06/05/2019 la *"llista de tipus de tractaments de dades que requereixen avaluació d'impacte relativa a la protecció de dades"* amb caràcter previ al seu inici. Tal com s'indica en el dit document, quan el tractament compleixi amb dos o més dels criteris inclosos en la dita llista, en principi pot ser necessari fer una AIPD. Com més criteris reuneixi el tractament en qüestió, més gran serà el risc que comporti aquest tractament i major serà la certesa de la necessitat de realitzar una AIPD.

En el present cas, es considera que el tractament reuniria, com a mínim, els següents criteris:

- Tractaments que impliquin perfilat o valoració de subjectes, inclosa la recollida de dades del subjecte en múltiples àmbits de la seva vida (rendiment en el treball, personalitat i comportament), que cobreixin diversos aspectes de la seva personalitat o sobre els seus hàbits (criteri número 1).
- Tractaments que impliquin l'ús de categories especials de dades a què fa referència l'article 9.1 del RGPD, dades relatives a condemnes o infraccions penals a què es refereix l'article 10 del RGPD o dades que permetin determinar la situació financera o de solvència patrimonial o deduir informació sobre les persones relacionada amb categories especials de dades (criteri número 4).
- Tractaments de dades de subjectes vulnerables o en risc d'exclusió social, incloent dades de menors de 14 anys, majors amb algun grau de discapacitat, discapacitats, persones que accedeixen a serveis socials i víctimes de violència de gènere, així com els seus descendents i persones que estiguin sota la seva guàrdia i custòdia (criteri número 9).

De conformitat amb el que s'ha exposat, tal com indicava la persona instructora, el fet recollit al punt 4 de l'apartat de fets provats constitueix la infracció prevista l'article 83.4.a) de l'RGPD, que tipifica com a tal, la vulneració de *"las obligaciones del responsable y del encargado a tenor de los artículos 8, 11, 25 a 39, 42 y 43"*, entre les quals hi ha la prevista a l'article 35 RGPD.

Al seu torn, aquesta conducta s'ha recollit com a infracció greu a l'article 73.t) de l'LOPDGDD, en la forma següent:

"t) El tractament de dades personals sense haver dut a terme l'avaluació de l'impacte de les operacions de tractament en la protecció de dades personals en els supòsits en què aquella sigui exigible."

7. Pel que fa al fet descrit al punt 5è de l'apartat de fets provats, cal acudir a l'article 38.1 de l'RGPD, el qual estableix que el *"responsable y el encargado del tratamiento garantizarán que el delegado de protección de datos participe de forma adecuada y en tiempo oportuno en todas las cuestiones relativas a la protección de datos personales."*

De conformitat amb el que s'ha exposat, tal com indicava la persona instructora, el fet recollit al punt 5 de l'apartat de fets provats constitueix la infracció prevista l'article 83.4.a) de l'RGPD, que tipifica com a tal, la vulneració de *"las obligaciones del responsable y del"*

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

encargado a tenor de los artículos 8, 11, 25 a 39, 42 y 43”, entre les quals hi ha la prevista a l'article 38.1 RGPD.

Al seu torn, aquesta conducta s'ha recollit com a infracció greu a l'article 73.w) de l'LOPDGDD, en la forma següent:

“w) No possibilitar la participació efectiva del delegat de protecció de dades en totes les qüestions relatives a la protecció de dades personals, no donar-li suport o interferir en l'exercici de les seves funcions.”

8. L'article 77.2 LOPDGDD disposa que, en el cas d'infraccions comeses pels responsables o encarregats enumerats a l'art. 77.1 LOPDGDD, l'autoritat de protecció de dades competent:

“(…) ha de dictar una resolució que les sancioni amb una amonestació. La resolució ha d'establir així mateix les mesures que escaigui adoptar perquè cessi la conducta o es corregeixin els efectes de la infracció que s'hagi comès.

La resolució s'ha de notificar al responsable o encarregat del tractament, a l'òrgan del qual depengui jeràrquicament, si s'escau, i als afectats que tinguin la condició d'interessat, si s'escau.”

En termes similars a l'LOPDGDD, l'article 21.2 de la Llei 32/2010, determina el següent:

“2. En el cas d'infraccions comeses amb relació a fitxers de titularitat pública, el director o directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades ha de dictar una resolució que declari la infracció i estableixi les mesures a adoptar per a corregir-ne els efectes. A més, pot proposar, si escau, la iniciació d'actuacions disciplinàries d'acord amb el que estableix la legislació vigent sobre el règim disciplinari del personal al servei de les administracions públiques. Aquesta resolució s'ha de notificar a la persona responsable del fitxer o del tractament, a l'encarregada del tractament, si escau, a l'òrgan del qual depenguin i a les persones afectades, si n'hi ha”.

En virtut d'aquesta facultat que s'atribueix a la directora de l'Autoritat, atès que el tractament de dades que aquí s'aborda es considera que vulnera el principi de lleialtat i que també vulnera el principi de licitud pel que fa a les categories especials de dades, tal com proposava la persona instructora en la proposta de resolució, escau requerir a la UdL perquè al més aviat possible, i en tot cas en el termini màxim de 10 dies a comptar des de l'endemà de la notificació d'aquesta resolució, suprimeixi totes les dades dels menors recollides en el marc del projecte d'investigació identificat en l'apartat de fets provats que no han estat encara suprimides, sens perjudici del seu bloqueig.

Un cop s'hagi adoptat la mesura correctora descrita, en el termini assenyalat, cal que en els 10 dies següents la UdL n'informi l'Autoritat, sense perjudici de la facultat d'inspecció d'aquesta Autoritat per fer les verificacions corresponents.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

El requeriment de la supressió de les dades recollides comporta que esdevingui innecessari requerir l'adopció d'eventuals mesures correctores pel que fa al dret d'informació (fet provat 2n), l'anàlisi de riscos (fet provat 3r) o l'avaluació d'impacte relativa a la protecció de dades (fet provat 4t).

En allò referent a la manca d'intervenció del delegat de protecció de dades en el controvertit projecte d'investigació, no es considera necessari requerir cap mesura correctora atès que aquesta conducta ja ha estat consumada (fet provat 5è).

Per tot això, resolc:

1. Amonestar la Universitat de Lleida com a responsable de 5 infraccions: una primera infracció prevista a l'article 83.5.a) en relació amb els articles 5.1.a) i 9; una segona infracció prevista a l'article 83.5.b) en relació amb els articles 13 i 14; una tercera infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 32; una quarta infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 35; i una cinquena infracció prevista a l'article 83.4.a) en relació amb l'article 38; tots ells de l'RGPD.
2. Requerir la UdL perquè adopti les mesures correctores assenyalades al fonament de dret 8è i acrediti davant d'aquesta Autoritat les actuacions dutes a terme per complir-les.
3. Notificar aquesta resolució a la UdL.
4. Comunicar la resolució al Síndic de Greuges, de conformitat amb el que preveu l'article 77.5 de l'LOPDGDD.
5. Ordenar que es publiqui aquesta resolució al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat imputada pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de l'LPAC. També pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius, en el termini de dos mesos a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Si l'entitat imputada manifesta a l'Autoritat la seva intenció d'interposar un recurs contenciós administratiu contra la resolució ferma en via administrativa, la resolució se suspendrà cautelàriament en els termes previstos a l'article 90.3 de l'LPAC.

Igualment, l'entitat imputada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

La directora,